

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧ.

ಡಾ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಎಂ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ಕುಣಿಗಲ್.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/09/govindaraya-m/>

ABSTRACT:

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಅಕ್ಷರ ರೂಪ. ಸಾಹಿತಿ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆತ ತನ್ನ ಅಂತಃಚಕ್ಷುವಿನಿಂದ ಜಗದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ತನ್ನ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ಕುರಿತ ಸಮಾಜದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಏನೆಲ್ಲ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೂಸಲ್ಲ. ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು ಆತ್ಮ ಶೋಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದೃಢ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಗಮನಕೊಡದ ಒಳಬಾಳಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಭೂತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜ - ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತ ಚೌಕಟ್ಟು ಕತ್ತಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನಸುಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜನತೆಗೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿರುವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಅಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದರು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು, ವಚನಕಾರರು, ಕೀರ್ತನಕಾರರು, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ 'ಏಕಾಂತತೆಗಿಂತ ಲೋಕಾಂತ ಅಗತ್ಯ' ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಬೇಕು, ಸಮಾಜ ನೆಮ್ಮದಿಯುತವಾಗಿರಬೇಕು, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಂಧಕಾರ, ಮೌಢ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ, ಶಾಂತಿ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಬಾಳ ಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

KEYWORDS:

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಮಾಜ, ಮೌಲ್ಯ, ಚಳವಳಿ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಅಕ್ಷರ ರೂಪ. ಸಾಹಿತಿ ಕೂಡ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜಗದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಳಿತು - ಕೆಡುಕು, ಯಾವುದು ಸರಿ? ಯಾವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ? ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಕ್ಷರ ರೂಪದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಇನ್ನಿತರ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುವ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಅಥವಾ ಗತಿ ಬಿಂಬ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕೃತಿ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭದ ರಚನೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಭಾವನೆಗೂ - ಭಾಷೆಗೂ ಸಮರಸದ ಸಂಯೋಗವಾದ ನಂತರ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದಿಗೂ ಹಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿತ್ಯ ನೂತನವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುಣಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೃದಯವನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಮಶಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಜೀವಮಾನವೇ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ, ಜೀವನದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಾಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಶಿಶುವಾದ ಮಾನವನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಸ್ತು ವಿಷಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದರಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನೇನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಜೀವನವನ್ನು ಗತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೂಸಲ್ಲ, ಭ್ರಮೆ ಅಥವಾ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಷ್ಟೇ ಬರೆದುದಲ್ಲ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವ

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನೂ, ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಆತ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾನೆ, ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜ ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ನೋವು - ನಲಿವುಗಳನ್ನು, ದುಃಖ- ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅವನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕರು ಮೌನವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಸಾಹಿತಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ 'ಅಪಾರವಾದಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ಆತನು ತನಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ತೋರಿದಂತೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂಬ ಆನಂದ ವರ್ಧನನ ಮಾತು ಇತರರಿಗಿಂತ ಸಾಹಿತಿ ಭಿನ್ನ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತಿ ಋಷಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. 'ನಾನೃಷೀಹಿ ಕುರುತೇ ಕಾವ್ಯಂ' ಎಂಬ ಮಾತು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಲು ಋಷಿ ಆಗಬೇಕಿಲ್ಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಸಹೃದಯತೆ ಕವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆತ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ, ಸಾಹಿತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬ ಕಾಲಾತೀತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಲ್ಲ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದು ನೋವುಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಅಲಕ್ಷತೆಯನ್ನು, ಸಮಾಜದ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು. ಎಂಥಾ ಸುಖದ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಸಾಹಿತಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ನೋವುಗಳನ್ನು, ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವಂತಹ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತಹ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಯತ್ನದಲ್ಲಿನ ಅವನ ಸೋಲುಗಳೇ ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದುರಂತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಲಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಕವಿ ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದಾಗ ಆತ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಚನಕಾರರು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನ್ಯಾಯ, ಅಸ್ವಶೃತೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ಮೌಢ್ಯ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಕಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಿವೇಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವೈಚಾರಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಯಲಿಗೆಳೆದಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಹು

ಮುಖ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ, ವೈಚಾರಿಕತೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಸರಿ ಇದ್ದಾಗ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತರ್ಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೌಲ್ಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹು ಎಚ್ಚರದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಿರಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿ ಜನಪದರು ಯಾವುದೇ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಅನುಭವವನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗುರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಆದರ್ಶ ಇಂದಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮಗ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದೆ ಸಮಾಜದ ಸತ್ತಜಿಯಾಗಿ ಬಾಳ ಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಜೋಗುಳ ಹಾಡುವಾಗ, ತೊಟ್ಟಿಲು ತೊಗುವಾಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಎಚ್ಚರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು? ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಮಾಜ ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಳೆ ಸಮಾಜದ ಎದುರು ತೊಡೆತಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಟಿ.ಪಿ.ಕೈಲಾಸಂ ಅವರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ 'ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಿಡದ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕು, ಬೆಳೆಯುವ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ನೀರು, ಗೊಬ್ಬರ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಸಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿಯ ಜಲವನ್ನು ಎರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿ ಅತಿಯಾದ ಜಲದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಬೇರು ಕೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜಲ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಎಲೆಗಳು ಬಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ತೋರದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಮುಖ ಬಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರದಂತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಬೇರು ಕೊಳೆತಂತೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ದನ - ಕರು ಬಾಯಿ ಹಾಕದಂತೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾಗದಂತೆ, ಉತ್ತಮ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಮಕ್ಕಳು ಪರಿಸರದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಉತ್ತಮ ಸಪ್ತಜಿಗಳಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದಾರಿ ದೀಪವಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಟೊಳ್ಳುಗಟ್ಟಿ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮಗೆ ದಿಕ್ಕೂಚಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು ಆತ್ಮ ಶೋಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಅರಿವಿನ

ಮೂಲಕ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅಹಂಕಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ, ಸದೃಢ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಓದುವ ಅಭಿರುಚಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲು ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಾಗ, ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ತತ್ವವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕ ಅಥವಾ ಓದುಗ ಮರೆಯಬಾರದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಾಜ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಸಮಾಜವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ನಿದರ್ಶನವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸಮಾಜದ ಏನೆಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಆತ ಗಮನಕೊಡದ ಒಳ ಬಾಳಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು, ಆ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೂ ಗಮನ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ನೀತಿಯನ್ನು, ಮೌಲ್ಯವನ್ನು, ಆದರ್ಶವನ್ನು, ಗುರು ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕಾದ ಘನತೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಆದರ್ಶದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ..

ಆಚಾರಕ್ಕರಸಾಗು ನೀತಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗು

ಮಾತಿನಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗು | ನನ್ನ ಕಂದ

ಚ್ಯೋತಿಯೆ ಆಗು ಜಗಕೆಲ್ಲ ||

ಎಂಬ ಮಾತಾಗಲಿ

ಹಸಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನವನಿಕ್ಕು ಶಿಶುವಿಗೆ ಪಾಲ್ಟೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಎರೆ

ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿದ್ದವರ ನೆರಳಿಗೆ ಕರೆದರೆ | ಅಸುವಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯ ಮಗನಿಗೆ

ಎಂಬ ಮಾತಾಗಲಿ

ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೊಳಗ ಚಂದಾಗೊಂದಿರಬೇಕು

ನಂದಿಕೋಲಾ ಶಿವನ ದಯದಿಂದ | ಹೋಗ್ವಾಗ

ಮಂದಿ ಬಾಯಾಗ ಇರಬೇಕಾ||

ಎಂಬ ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿತ ನಡವಳಿಕೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಆದರ್ಶೀಕೃತ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ವಚನಕಾರರು ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು ಮಾಡದಂತಿರಬೇಕು ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿತ ನಡವಳಿಕೆ, ಒಪ್ಪಿತ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಗೌಪ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಅದು ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ, ಅರಿವೇ ಗುರುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಡಿವಿಜಿಯವರ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಹುಲ್ಲಾಗು ಬೆಟ್ಟದಡಿ'... ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಚೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದೊಡ್ಡದು, ಸಮಾಜ ದೊಡ್ಡದು, ಗುರು ಹಿರಿಯರು ದೊಡ್ಡವರು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಹಿರಿಯರು, ಅವರಿಗೆ ಕಿರಿಯರಾದ ನಾವು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸದಾ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಮಾತು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.... ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೇ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದರು ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಎನಿತು ಜನ್ಮದಲಿ ಎನಿತು ಜೀವರಿಗೆ
ಎನಿತು ನಾವು ಋಣಿಯೊ
ತಿಳಿದು ನೋಡಿದರೆ ಬಾಳು ಎಂಬುದಿದು
ಋಣದ ರತ್ನಗಳೆಯೋ

ಎಂಬ ಮಾತು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಪಂಥಗಳು, ಕವಿಗಳು, ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಸದಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ, ಅಸಮಾನತೆಯ, ಮೋಸದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ

ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಾದ 'ಖಡ್ಗವಾಗಲಿ ಕಾವ್ಯ ಜನರ ನೋವಿಗೆ ಮಿಡಿದ ಪ್ರಾಣಮಿತ್ರ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕಾವ್ಯ ಖಡ್ಗವಾಗಿ ಜನರ ನೋವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಪ್ರಾಣ ಮಿತ್ರನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅದು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಜಮೀನ್ದಾರರ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಅಟ್ಟಹಾಸ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಜಾತೀಯ ಅಸಮಾನತೆ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಹೀನತೆಯ ಹುನ್ನಾರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪಶುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಭೂಮಿಯ ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಕಾಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದು ಅಮೋಘವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಉಳ್ಳಂತದಾಗಿತ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಾಳಿನೊಂದಿಗೆ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಹಿಮ್ಮೊಗವಾಗಿದ್ದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರೋಗ್ಯ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕುಶಲತೆ ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಬದುಕಲಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಸತ್ವಹೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸದಾ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು ಎಂಬ ಹಳೆತನ ಹೋಗಿ ಸದಾ ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಚಲನಶೀಲತೆಯುಳ್ಳ ಅಂಶವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುತ್ತದೆ.

'ಖಡ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಲೇಖನಿ ಹರಿತ' ಎಂಬ ಮಾತಾಗಲಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಆ ಕಾಲದ ಬರಹಗಾರರಾಗಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ತೀರ್ಮಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ನಾಡಿಗರನ್ನು ಉರಿದುಂಬಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಮಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಆದರ್ಶ ರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. 'ನರಬಲಿ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಬರೆದ ಸಾಲುಗಳಿಂದಾಗಿ ಜೈಲುವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಹಾಗಾಗಿ ಲೇಖನಿ ಸಮಾಜದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕರೆಗಂಟಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು, ಸಮಾಜದ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳನ್ನು, ಸಮಾಜದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಿತ ಮೌಲ್ಯ ಸತ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವನ ಹಿಂದಿನವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು

ಬಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾರದೆ ಹೋದರೂ, ಅಣುಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಂಬಿ ಬಂದವರು ನಾವು. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮದೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ತೂಕದ್ದು. ಅದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆ, ಬೇಡವೆ? ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ವಿವೇಚನೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಆತ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ನಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತಿ ತನ್ನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಆತ ಅದನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ವರದಿಯಾಗದೆ, ಜೀವನದ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧ ಅವಿನಾಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಕತ್ತಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನಸುಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜನತೆಗೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿರುವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಯತ್ನಿಸುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಸಮಾಜದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆ ಅವನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಭಾವನೆ ಸ್ಪಂದನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲ ಸಾಧನವೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಗ್ಧ ಜನತೆಗೆ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ಮಾಸ್ತಿ, ತೇಜಸ್ವಿ, ಲಂಕೇಶ್, ವಚನಕಾರರು, ಕೀರ್ತನಕಾರರು, ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು, ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಬೇಕಾಗಿ, ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ (1994), ಶ್ರೀರಂಗ, ವೀಸಿ ಸಂಪದ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧ (2012), ಟಿ. ಪಿ. ಅಶೋಕ, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ (2022), ಕಗ್ಗರೆ ಪ್ರಕಾಶ್, ಕಗ್ಗರೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.